

Til: Ph.d.-programrådet for ph.d.-programmet ved SV-fakultetet

Fra: Forskningsdekanen

Dato: 25.04.2017

DISKUSJONSSAK

Revisjon av ph.d.-programmet

Notatet skal legge grunnlag for diskusjon i ph.d.-programrådet og et forslag fra ph.d.-programrådet til dekanen om vedtak av endringer og tiltak på ph.d.-programmet. I og med at forslaget antakelig vil ha økonomiske forpliktelser og organisatoriske konsekvenser ved enhetene ønsker dekanen selv å foreta beslutningen, i samråd med instituttledergruppen.

Bakgrunn

I tråd med kvalitetssystemet ble det vedtatt å foreta en periodisk evaluering av ph.d.-programmet i 2016. I følge kvalitetssystemet skal den periodiske evalueringen som foretas hvert 6. år bestå av en intern evaluering og en ekstern evaluering. Den interne evalueringsrapporten ble skrevet av førsteamanuensis Taran Mari Thune i 2015.

Den eksterne evalueringskomitéen ble oppnevnt i april 2016 og leverte sin rapport i november samme år. Komitéen besto av: Jens Jungblut ved Kassel Universität, Ingrid Lunt ved University of Oxford, Jon Mitchell ved University of Sussex, Jakob Roland Munch ved Københavns universitet, Geraldine Pratt ved University of British Columbia, Nina Kørpe Vøllestad (komitéleder) ved Institutt for helse og samfunn, Det medisinske fakultet, UiO.

Komitéen var i løpet av evalueringsperioden på et besøk ved fakultetet, der de møtte faglige og administrative representanter fra studieretningene og ph.d.-kandidater. I evalueringsperioden ble det også arrangert to videokonferanser. Bakgrunns materialet besto av den interne rapporten fra 2015 og datamateriale med informasjon om, og oversikter over, programmet og kandidatmassen. I tillegg fikk komitéen tilsendt egne evalueringer fra hver av studieretningene, eksempler på dokumenter innlevert ved midtveisevalueringer, avhandlinger og innstillinger. Komitéen har også forholdt seg til rapporter om forskerutdanning generelt, blant annet fra LERU og NIFU.

Evalueringskomiteen gir ros til noen sider av ph.d.-programmet. For eksempel er avhandlingene av gjennomgående god kvalitet, og bedømmelsesprosessen er konsekvent robust, slik at forskningen som leveres er av god internasjonal standard. Strukturen med syv retninger er vurdert som hensiktsmessig. Noen utfordringer påpekes. Det er ikke tydelig hva som er målsetningen for programmet. Det er lite fokus på utvikling av para-akademiske ferdigheter, hverken hos ph.d.-kandidater eller veiledere. Det er uutnyttet potensiale for tverrfaglighet. Lengre internasjonale opphold er det for få av.

Prosess og oppfølging

Evalueringsrapporten har blitt diskutert i ph.d.-administrasjonsnettverket og ph.d.-programrådet, i instituttledermøtet, på åpent møte med stipendiatene, i fakultetsstyret, og i dekanatet. Forskningsdekanen har også hatt egne møter med de faglige ansvarlige for studieretningene. På styreseminaret i 16.-17. mars presenterte forskningsdekanen ti områder der det planlegges å sette inn tiltak, for instituttledere og fakultetsstyret. Dette notatet bygger på disse ti områdene.

Proessen videre er tenkt slik at ph.d.-programrådet skal levere forslag til vedtak om endringer og tiltak på ph.d.-programmet. Dekanen vil deretter ta ph.d.-programrådets forslag videre til instituttledermøtet. Deretter vil dekanen fatte vedtak selv.

Diskusjon av forslag til endringer og tiltak fra ph.d.-programrådet

Som svar på utfordringer fra komiteen har det vist seg å være behov for tiltak på flere områder. Noen områder har fakultetet underveis i oppfølgingen av evalueringsrapporten selv definert som tiltakstrengende. Målet er å utvikle programmet til et ledende europeisk samfunnsvitenskapelig doktorgradsprogram. Strategien for å oppnå dette går på å opprettholde kvaliteten på avhandlingene samtidig som man strammer opp andre aspekter av programmet.

Noen punkter kan studieretningene arbeide med selv, og mye av dette arbeidet er allerede i gang. Forskningsdekanen ber studieretningene om å i møtet, muntlig og kort, gjøre rede for arbeidet som allerede gjøres ved studieretningene når det gjelder punktene:

1. Rettferdig uttelling av studiepoeng
2. Bruk av varierte vurderingsformer
3. Opprettholdelse av veilederkompetanse
4. Kriterier for avhandling
5. Samarbeid om kurs på tvers av retninger

De følgende punktene foreslås diskutert som grunnlag for dokument sendt fra ph.d.-programrådet til dekanen:

A. Visjon: "What is the PhD for?"

Programmet har vært vagt på dette spørsmålet, men det er egentlig stor enighet om at vi skal sette akademisk kvalitet i høysetet. Visjonen kan oppsummeres slik:

Fakultetet er forskningsintensivt og er høyt rangert internasjonalt. Samfunnet har behov for kandidater med sterke analytiske evner. Dermed skal vårt ph.d.-program gi en forskerutdanning med fokus på akademisk eksellens. Alumni skal bidra til forskningsfronten i sitt felt, skal tilegne seg et sett akademiske ferdigheter som også gir fortrinn utenfor academia, og skal være seg bevisst sine ansvar som forskere.

Det er derfor ingen tanke om å legge opp til muligheten til å ta en mindre akademisk doktorgrad på programmet. Målsetningen skal alltid være eksellens.

Hver retning utvikler nå sine fagspesifikke målsetninger.

B. Hovedområdet for forbedringer er opplæringsdelen.

I dagens opplegg dekker fakultetets obligatoriske del vitenskapsteori og etikk. Her foreslås det at det skal utvides til også å dekke generiske ferdigheter.

I over et tiår har vitenskapsteorikurset fått til dels veldig kritiske tilbakemeldinger fra ph.d.-kandidater, til tross for flere forsøk fra fakultetet på å finne en vellykket modell. I diskusjonene har det til og med blitt foreslått å legge kurset ned. Vårt forslag er imidlertid å ta opp opplæring av vitenskapsteori i problembasert format, med en blanding av foredrag, gruppearbeid og skriving, veiledet av kursledere fra ulike samfunnsvitenskapelige disipliner, i flere samlinger. Retningen i samfunnsøkonomi har hatt unntak fra fakultetets tilbud i vitenskapsteori. Det foreslås at dette utgår.

I forskningsverdenen og samfunnet for øvrig har det kommet et utvidet fokus på etikk i løpet av de siste årene. Per i dag består etikk-kurset av et endagskurs. For å gi plass til utvikling av etisk refleksjon er det mer hensiktsmessig å ha et kurs som er mer utstrakt over tid, for eksempel i flere samlinger, som bruker kasus fra et spekter av samfunnsvitenskapelige fag. Retningen i psykologi har hatt unntak fra fakultetets tilbud i etikk. Det foreslås at dette utgår.

Topp europeiske universiteter har omfattende porteføljer av kurs om generiske ferdigheter for sine kandidater, for eksempel kurs om publisering i internasjonale tidsskrifter, akademisk skriving, prosjektledelse, søknadsskriving, formidling og karriereveiledning. Per i dag finnes det ved vårt fakultet et begrenset tilbud av slike kurs, og panelet påpeker mangelen her. Slike kurs er tenkt å gi kompetanse og refleksjon som både er nyttige i en videre akademisk karriere og en eventuell karriere utenfor akademien. Vi foreslår å utvide kursporteføljen, samtidig som noen slike ferdigheter blir tatt inn som del av fakultetets obligatoriske del. Generelt vil antall plasser på slike kurs måtte økes.

Disse tiltakene vil da innebære en økning i ressursbruk. Læringsmodellen for vitenskapsteori og etikk vil koste mere i pliktarbeidstimer, og generiske ferdigheter vil kreve kurs holdt av forskningskonsulenter og kommunikasjonsmedarbeidere.

Samtlige tre komponenter av fakultetets del som skissert her vil passe bra til en form hvor man har fellessamlinger, f.eks. tre i løpet av perioden. Per i dag har man på fakultetsnivå ingen oppstart, ingen velkommen til programmet, ingen anledning til å forklare en stipendiats rettigheter og plikter. Det foreslås at første samling begynner med introduksjon til fakultet fra hele dekanatet, fulgt av innhold fra de tre komponentene: vitenskapsteori, forskningsetikk, og generiske ferdigheter. De tre komponentene vil være felles for ph.d.-kandidater fra alle 7 retninger slik at man vil bli eksponert for de ulike perspektivene fakultetet omfatter og vil dermed promotere tverrfaglighet.

Det foreslås å øke antall studiepoeng i fakultetets obligatoriske delen fra 6 til 10.

Det benyttes samtidig anledningen til å gjøre opplæringsdelen tydeligere ved å:

a) ta ut avhandlingsrettede kurs, f.eks. skal midtveisevaluering ikke gi uttelling

b) få en riktigere uttelling for studiepoeng når det gjelder antall timer.

c) få hver retning til å sørge for et variert sett med vurderingsformer for kurs.

Retningene oppmuntres til å planlegge og holde kurs felles, og slikt samarbeid er nylig satt i gang. I tillegg til eventuelle tematiske kurs av felles interesse, er det særlig aktuelt å samarbeide om kurs i forskningsmetoder og om internasjonal publisering.

Forskningsdekanen vil i møtet presentere et eksempel på hvordan et slikt fakultetsopplegg kan organiseres. Det foreslås å opprette en arbeidsgruppe med tre medlemmer fra programrådet (fast vitenskapelig ansatte) og en sekretær, som fra høsten 2017 skal jobbe med undervisningsplan og organisering.

C. Fellesprosedyrer for stipendiatprogresjon: ph.d.-plan

På tvers av retningene er det varierende grad av systematikk i hvorvidt en plan for alle aspekter av kandidatperioden er avtalt i startfasen. Derfor ønsker vi at i løpet av den første måneden av kandidatperioden skal kandidaten og veilederne avtale milepæler for forskning, veiledning og opplæringsdelen, for avhandlingen, skal avtale oppsummeringssamtaler, og sikte mot midtveisevaluering. Denne planen skal kommuniseres oppover, f.eks. til forskningsleder, fagavdelingsleder, instituttleder.

D. Kriterier for hva en avhandling skal være

På fakultetsnivå står det at en avhandling skal tilsvare tre aleneforfattede manus. Imidlertid omfatter fakultetet ulike publiseringstradisjoner og vi reflekterer dette ved de retningsspesifikke beskrivelsene av hva en avhandling skal være. Disse revideres og presiseres. Aktuelle problemstillinger er antall manus, medforfatterskap, ulik vekt på ulike manus, omfang av kappen, og for monografier, struktur og omfang.

E. Opprettholdelse av veilederkompetanse

Igen er det ujevnt hvor godt retningene dekker dette behovet. Vi mener at slikt organiseres best retningsvis, f.eks. med en obligatorisk halvdag på veiledere årlig, med i tillegg et tilbud om UiO-kurs, sentralt eller ved UV, for eksempel for førstegangsveiledere.

F. Tverrfaglighet

Ved opptak skal programmet vise fleksibilitet med hensyn til bakgrunnsutdanning og forsøke å vurdere søkerens akademiske kvalitet heller enn å være rigid når det gjelder disiplinære krav. Dette vil fasilitere ph.d.-kandidaters deltakelse på tverrfaglige prosjekter. Panelet oppmuntrer til tverrfaglige kurs, og at ph.d.-kandidater skal kunne få veiledere fra ulike disipliner, og disse tiltak er vi åpne for. Nøkkelen er at tverrfagligheten kommer nedenfra.

Se også forslag til fakultetets felles opplæringsdel.

G. Tilgang til god informasjon

Dette vil være et administrativt prosjekt for å forbedre presentasjon av informasjon om programmet på web. Dagens nettsider er uoversiktlig.

H. Internasjonalisering

Veldig få av kandidatene på programmet har utenlandsopphold av lengre art. Ett tiltak kunne vært at fakultetet ga ut flere stipend årlig, hvor grunnenheten godkjenner søknadene og hvor hovedkriteriet er den akademiske kvaliteten på vertsenheten.

I. Karriereplanlegging

Veldig få alumni fra vårt program ender i akademiske stillinger internasjonalt. Enhetene og fakultetet må oppmuntre aktuelle kandidater til å søke postdoc og faste stillinger i utlandet. Veileder og forskningsmiljøer må være proaktive og foreslå stillinger som passer til bestemte ph.d.-kandidater, dvs. fagspesifikk og personlig akademisk karriereveiledning.

J. Fellesopptak

Fakultetet vil arbeide for et felles opptak for alle studieretninger samlet én gang i året. Det vil være avgjørende for en hensiktsmessig gjennomføring av fellesdelen at kandidatene starter samtidig. Det vil dessuten legge bedre tilrette for direkte overgang fra master- til doktorgradsstudier. I tillegg er det stordriftsfordeler forbundet med en felles markedsføring av hele fakultetets doktogradsprogram og administrasjon av opptak. Selv om det er hovedregelen at doktorgradskandidatene tas opp gjennom et felles opptak, må det legges inn en viss fleksibilitet for kandidater som av ulike grunner ikke kan starte på ordinær tid.